

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

Előfizetési ár
egy évre 2 frt.

Az előfizetések Csomor Kálmán czimén Gyöngyösre küldendők.

A tisztelt közönséghez.

Nem vádolhatnak tisztelt előfizetőink azzal, hogy ez év folyama alatt kis lapunkban magunkkal foglalkoztunk. Azzal sem vádolhatnak, hogy lapunk érdekében cikkeket irtunk és azzal alkalmatlankodtunk volna: *hogy előfizetőket ggyűjteni szi-veskedjenek.*

Most az év végén azonban megengedjük magunknak, hogy magunkról is beszéljünk, s hogy kis lapunk érdekében a támogatást kérjük; mert hát *a szemérmetes koldusnak üres a tarisznyója.*

Lapunk mai számával ez évre elvállalt kötelességünket befejeztük, hogy mennyiben tettünk eleget, azt a jövő évi előfizetők száma fogja megmutatni.

Nem vállalkoztunk sokra, nem vállalkoztunk nagyra. A mi programmunk az volt, hogy *a szőlőszot terén elért sikereket, vagy sikertelenségeket feltüntessük*, hogy így az új szőlőkultúra fejlesztéséhez mi is hozzá járuljunk.

Aki akadémikus bölcsészeti dolgokat várt tőlünk, az ugyan felsült. De hát lapunk külalakja sem ígérhet valami *nagy bölcsességet és csalhatatlanságot.*

Dolgoztunk úgy, ahogy tudtunk, s ime mi eredményt értünk el? Azt, hogy kis lapunk *közel egyezer előfizetővel rendelkezik.*

Ily számú pártfogolás mellett bátran lépünk át a jövő évre, és ezennel kijelentjük, hogy lapunk a jövő évben is élni fog, ha a Gondviselés nekünk, vagy helyesebben mondva élettemnek, egészségemnek kedvez.

Programmot adjak? . . . Mit mondjak, mit ígérjek? . . . Használjak hangzatos szavakat. tegyek nagy ígéreteket? . . . *Nem én!* . . . Kicsi a lap, kevés az előfizetés, az ígélet pedig annyiból áll, hogy jövőre is iparkodunk elfoglalt állásunkat betölteni.

Azt mondja yalaki: mi az ördögöt tud irni mindig a szőlőről, arról a kis tőkéről. Ezeknek azt válaszoljuk: hát az országgyűlésen hányszor elmondanak és hányan egy és ugyanazon dolgot persze más kosztümbe?! . . . Mi is a nagyoktól tanulunk. Es hisszük, mi is birunk a kis szőlőtőkéről, a czukorédes szőlőfürt szépségéről és jóságáról, a kedvregyújtó nedvről és borról annyit és olyant irni, amivel a további támogatást kiérdemeljük.

De meg kérem az új szőlőszet naponként tár fel új dolgokat. Nyujt tapasztalatokat. Az egész művelési mód új, még sok dolgot titok fátyola fed. S ha valahol kell kutatás tanulás, a szerzett helyes dolgok közlése: akkor ezen fiatal új mesterségnél kell.

Azt mi nagyon tudjuk, hogy a szőlőszet terén még keveset tudunk, és még sok megtanulni való van; azért azon leszünk, hogy tapasztalatokat gyűjtsünk, mások tapasztalatait tanulmány tárgyává tegyük — s használjunk.

Azért tehát amidőn az év végén búcsúzunk és köszönetet mondunk az eddigi támogatásért, kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetésüket megújítani, előfizetőket gyűjteni, s azzal bennünket megörvendeztetni sziveskedjenek.

Kis lapunk ára csak a régi:

Egy évre 2 frt.

Európai szőlővesszők ültetése.

Most mikor az új szőlőkulturának czélhoz vezető eljárását és utját két évtized kísérletei és eredményei megjelöltek, még mindig találkoznak

vidékek, ahol különböző kísérletezésekkel iparkodnak a szőlészet terén jövedelmet előállítani.

Hosszas bevezetést kerülve, a dologra térünk. A dolog az, hogy számos helyről kaptunk értesítést, miszerint többen: *ismét csak európai vesszőket ültetnek*. Legfőleg azt keresik, hogy a föld, melyben az ültetést eszközlik ugyevezett „szüz föld” olyan legyen, melyben eddig még szőlővessző ültetve nem volt.

Daczára a filloxera félremagyarázhatlan pusztításának, daczára hogy tisztában vannak azzal, miszerint az új ültetés *rövid életű lesz*, még is ültetnek európai vesszőket.

Ültetnek azért, *hogg egy, esetleg két szüretet megszédhessenek*.

Nálunk Gyöngyös városában, és szomszéd vidékein, ahol az ojtványokkal telepítés nagy mérvben haladt előre, — nálunk, ahol a munkás nép az ojtás különböző kivitelét — mint az eddig elért versenyek igazolják — teljesen elsajátította, — ahol anyaggal, emberrel bőven rendelkezünk: sem jó szóval, sem tanácsesal, sem rémképpel nem lehet visszatartani a köznépet az európai vesszőknek a régi alapon történt ültetésétől! . . .

Érveinkre az ideai fényes eredménnyel válaszolunk.

Tény az, hogy az 1892-dik évben városunk határában mintegy 150 hold ilyen szőlőt ültettek; — tény az, hogy ezeken a szőlőkön ez évben dus termés volt.

Volt olyan magyar hold szőlő, melyen 450 forint értékű szőlő termett.

Ezen fényes siker azután arra buzdította a nép alsóbb osztályát, hogy több évre földeket béreljen, s tavasszal beültesse.

Mint az előjelekből látható, a tavaszon több száz holdat fognak beültetni.

Az emberek úgy számolnak: Fizet egy magyar hold földért haszonbért 14—20 frtot; az három évre 42—60 frt. Maga beülteti, maga megdolgozza s végre a harmadik vagy negyedik évben 4—500 forint jövedelmet ad.

Ez az egyszerű számítás s ha mindig így sikerülne: *némileg indokoltá tenné az elmondott modoru ültetést*. De hát ám a mi vidékünkön ez évben történt terméseket illetve: *az ritkaság számba mehet*.

De mi fog történni akkor, ha az új ültetés esetleg a negyedik termésthöz évben *elfagy, vagy a jég elveri?* . . . az, hogy ötödik évben már a filloxera pusztítása folytán az ültetés kivágható lévén, *négy éva befektetes, négy évi munka elvesz?* . . .

Ez az érem másik oldala.

Miután az ilyen köznépnél jelentkező észjárás, hasonló elemek között felette gyorsan hódít, biztosra vehető, hogy ez máshol is, különösen a kevésbé művelt községek népeinél fog jelentkezni; egészen elérkezett ideje annak, hogy az értelmesebbek ne nézzék közönnyel azt: *miképen megy vesztébe a tudatlanság*.

Kisérjék figyelemmel. Különösen a *községek birtokosai, lelkeszei,*

tanítójai tehetnek sokat. Az ő igazi jóakarató érdeklődésük sokakat megmenthet az eshető károsodástól.

Aki azután nem hallgat a jó tanácsra és esetleg kár éri: *tulajdonítsa önfejűségének.*

Ha azonban azt látnák, hogy e tekintetben adott jó tanács sem képes őket jobb utra terelni, akkor jó tanácsukkal hassanak oda, hogy a mondott vesszőkkel eszközölt ültetés ne 4 esetleg 5, de több évet is éljen: s így ha valamelyik évben a fagy vagy jég okozna kárt is, a többi év addig míg az ültetés fenttartható, kifizesse magát.

És azt elérik, ha alkalmas talajban eszközlik az ültetést.

Alkalmas talaj alatt értjük azt, ha az szénkénegezésre alkalmas.

Tehát ha már mindenáron európai szőlővesszőket akarnak telepíteni, és ha van alkalmuk a talaj választásban, oly helyre ültessék, *ahol a föld nem túl kötött*, ahol szárazságban a föld nem szokott erősen megrepedezni. Mert ilyen helyen *szénkéneggel az európai szőlőket is fellehet egy pár évig tartani.*

Mintha látnám, hogy némely szakközeg, mint kiálltja reánk azt, miért tanácsolunk mi ilyent, hiszen ezzel a célhoz nem vezető régi ültetés szaporítását segítjük elé?

Válaszunk erre az, hogy mi nem tanácsoljuk azt, sőt kárhozzátjuk, de hát ha mégis teszik, s mégis ültetik: *megmutatjuk az utat és módot, melylyel az új ültetés életét ideig-óráig meglehet hosszabbítani.*

Az ojtványok visszaesésének kérdéséhez.

B. lapjának f. évi 8-dik számában egy valaki különösen a zöldoltványok visszaesésének okairól értekezvén, a magát meg nem nevezett cikk író azon következtetésre jut, hogy a zöldoltványok leginkább azért mutatnak feltünőbb pusztulást, mert sokan még kellően meg nem érezt fájú oltványokat döntenek (homlitanak) el; máskor pedig, mert már a kellőnél éretebb zöldhajtásokat használnak oltványaik készítéséhez, melyek azután a szemmel, illetve hajtással ellen oldalon végig beszáradnak, s lassanként az ojtványok végleges elpusztulásának indítói lesznek.

Az illető cikkirónak ezen megfigyelései helyességét különösen az első megfigyelését magam részéről is teljes egészükben aláírom, de részemről e pusztulásnak még egy további okát is észleltem.

Mindenki tudja, hogy zöldojtványaink legnagyobb részben igen rövid ékkel készítettnek, melyek, mint igen meredek oldalú ékek, az alanynak ketté hasított felsővége nyílásába illesztetnek; miután pedig csak élő seb élő sebbel forrhat, ennek folytán tehát így készített zöldojtványaink összeforradási felülete is igen rövid, a két oldalon pedig, ott hol a beszáradt felesleges válrészek eltávolítottak, csaknem mindig egy kis össze

nem forradt nyílás is marad, mely ugyan később a duzzadó szövetek nyomása miatt látszólag egészen el is tűnhet, tényleg azonban a legtöbbször mégis folytonossági hiányt képez; s ugyancsak gyakran marad ilyen kis nyílásocska még az ék alján is, ha az némileg mélyen helyeztetett.

És kérem úgy ezen nagyon rövid forradási lap — pedig alig hihetné az ember — mint azon talán nem is látható nyílásocskák, nagy veszedelmet rejtenek a szőlő ojtvány tartósságára, s igen-igen sok pusztulásnak okozói lesznek.

Amint ugyanis az ojtvány erősödik, vastagodik, ezzel arányban vastagodik a betett ék is, mikor egyszersmind mind jobban szét feszíti az éket maguk közé szorító vállakat; ám ennek folytán azonban a nedvkeringés utja is mind zavartabbá, illetve széttoltabbá és elgörbültebbé lesz, utóvégre valóságos *sarlószertű* oldalra görbülést mutat. Ennek pedig azután az a következménye, hogy az ilyen helyeken a nedvek összetorlódnak, a szövetek meghíznak, elbunkósodnak, mint mondani szokás, a nemes rész reá nő az alanyra, mi napról-napra még nehezebbé teszi a nedvkeringés rendes menetét. S a nóta vége utóvégre az, hogy az ojtványok közvetlen a nemesítés alatt, a fent elmondottak folytán csak rosszúl táplált része és pedig leginkább valamely kedvezőtlen öszön *éretlen marad* és a fagynak áldozata lesz. S még inkább bekövetkezik ez akkor, ha az ojtványokon tényleg az említettem folytonossági hiányok is megvannak; mert azon arányban, amint a szövetek fejlődnek és terimésednek, az ezek behúzódnása által okozott szöveti torlódás és nedvkeringési akadály is hova tovább tetemesebbé válik. Az ily tőkénél gyakori az u. n. gutaütés is.

Ezen most vázoltam okokban találhatjuk magyarázatát annak, hogy gyakran már több éves erőteljes zöldojtványok is látszólag minden elfogadható ok nélkül egyszerre csak pusztulásnak indulnak; miből tehát az következik, hogy az ojtványokat helyesebb hosszabb p. u. legalább 2-25 cm. hosszú ékkel készítenünk s hogy az ék alatti nyílások hagyását lehetőleg kerülnünk kell, az oldal elszáradt vállrészeit pedig csonk nélkül, de az eleven részek gondos kimelésével kell eltávolítanunk.

Némileg hasonló a fásojtványok pusztulásának egyik oka is, nevezetesen, ha olyan fásojtványt ültetünk, melyek nem egészen tökéletesen forradtak. Az ilyen ojtványoknál a hiányos forradási helyén képződő nyílt sebek a növekedés folyamán szintén reá vastagodást, majd nedvkeringési torlódást okoznak, mik ugyancsak a tőkének fokozatos elpusztulását eredményezik.

De a fásojtványok pusztulásának van egy másik oka is, s ez az *egyszemes* ojtógalyak használatánál gyakran észlelhető csonk beszáradás. A nálunk szélteben elterjedt szokás szerint ugyanis az ojtógalyt rendszerint rövid csonkkal készítik, az ojtógally váglapját pedig úgy metszik meg, hogy az alany metszlapjának felső vége az ojtógallynak nem talán a rügye alá, hanem azzal szemben épen a csonk alá esik. Már most ennek folytán a már csak kissé gyengébb növésű ojtványoknál is rendszeren az történik, hogy a csonk oly mélyen beszárad, hogy a száradás az alany metszlapjának csaknem, vagy egészen a felső végéig behúzódnak, az ilyen

ojtvány pedig, e helyről kiindulva előbb vagy utóbb, de azután mégis csaknem mindig teljesen elszorvad.

Ennek pedig az az oka, mert az egymáshoz közel és egymás felett lévő csonk és alanymetszlap felső vége, az ojtványnak legsebbezettebb és legveszélyeztetettebb részei, pedig a nedvszívó és forrasztó rügy illetve az ebből előtörő hajtás ez esetben éppen ezt védik és fedik legkevésbé, miután éppen a másik, kevésbé féltett oldalra esnek. Miért is mindenestre helyesebb volna úgy készíteni fásajtványainkat, hogy azoknál az alanymetszlap felső vége a szem alá essék, más részről pedig legalább is meg kell tennünk annyit, hogy a szem felett a túl korai beszáradás elleni oltalmúl lehető hosszú csonkot hagyjunk. A kiültetett ojtványokat pedig jól fedjük be földdel és pedig nemcsak az iskolában, de még az iskolából történt kiszedés utáni állandó helyére ültetéskor is.

Nagyon érdekes volna, ha ezen nagyfontosságú ügyben mások is közölnék esetleges észleleteiket és közhaszonra bocsátának netalán alkalmazott óvrendszabályaikat, mert tény, hogy ez okok folytán ma még igen sok ojtvány megy tönkre s így a kérdés nemcsak tudományos értékkel bír, de nagy anyagi érdekeket is érint.

Tarcalon, 1895 évi november 31-én.

Kosinsky

m. k. v. isk. igazgató.

Az ojtványok alanyairól.

Mikor már ösmerjük az ojtás kiviteleinek különböző neveit, bizunk is tartósságában, egyike a legegvidensebb kérdéseknek, az alanyok kérdése.

A felett már nincs többé vita, hogy a ripária a legjobb alany. Csak a mész és a víz e két elem ellensége a ripáriának. Ahol *sok a nedvesség, ahol sok a mész: ott nincs állandó othona a ripáriának*. Ez a szőlészeti káté első pontja.

De hát az eddigi legjobb szőlőhegyek, ha vizet nem, de meszet bőven tartalmaztak, így egész irodalom, ezt követve kereskedelem indult meg a meszes talajt túró alany fajokat illetőleg.

A szolonisz kezdett tért hódítani, de amily nagy garral lett hirdetve: úgy kezd csendesülni. Utóbb a ruzsztrisz is mint rendes mészálló alany lett említve, de úgy látszik ez sem bír tért hódítani.

Végre egyesek, de különösen kis lapunk szerkesztője ajánlotta a jaquezt, mint a meszes és száraz talajnak megfelelő eléggé alkalmas alanyt.

Nekem is van meszes talajom, nekem is fejtörést okoz, hogy hát: milyen alanyt használjak. De mindeddig nem tudtam végleg megállapodni: ez okb»l a telepítéssel is késedelmeskedem.

Utóbb kezembe került Ordódy Lajos urnak „*A szőlő trágyázása*“ című becses könyve. Azt olvasgatva véletlenül ott olyant találtam, ami az én várakozó álláspontomban némi megnyugvást adott.

A nevezett könyv egyik részében 19 lapon. A Müntzöt, Viala, Mazade, és Lugatis montpellier-i tanárok által. az 1891 és 1892-dik évben Franciaország több vidékén és több uradalmában tett kutatásait, és elért eredményeket táblázatos kimutatásban teszi közzé.

Ezen eredmények nem az ojtványok alanyairól, szóval a telepítés mikéntjéről szólnak, de azt mutatják ki, hogy a szőlőtermés egy év alatt mily és mennyi tápanyagot von ki a földből, daczára hogy erről szól, én még is találtam benne alapot, mely az ojtvány alanyai tekintetében nagyon megfigyelendőnek tartok.

A nevezett kimutatás azt mondja:

1. Herault megyében, Manguió községben Montpellier mellett van gróf d'Espous szőlőbirtoka, 400 magyar hold ojtvány szőlő, ahol is 60% *riparia*, 10% *jaquezra*, 6% *solonisra*, és 4% *rupestris van ojtva*.

2. Herault megyében Manquió községben van Galtayties 215 hektár kiterjedésű ojtvány szőlője, ahol is az egész ripáriára van ojtva.

3. Herault megyében Montpellier községben van Crassons 25 hektár kiterjedésű ojtvány szőlője, ahol is 90% ripáriára, 8% *jaquezra*, és 2% *rupezstriszre* van ojtva.

4. Herault megyében Castelnau-le Lez községben van Leonhardtnak 70 hektár ojtvány szőlője, ahol is 50% ripáriára, és 50% *jaquezra* van ojtva.

5. Herault megyében Saint Georges-d'Orques-i-ben van E. Courty egy nagyobb tábla ojtvány szőlője, ahol is az egész ripáriára van ojtva, és végre.

6. Gard megyében, Gallician községben van Camile Bastide 200 hektár kiterjedésű ojtvány szőlője, ahol is 90% *jaquezra* és 10% ripáriára van ojtva.

Ezen 6 tétel eléggé alkalmas arra, hogy abból az alany minőségét illetőleg a következtetést levonjuk.

Mielőtt tovább mennénk és a konzekvenciát levonnánk, először vegyük eszünbe, hogy a filloxera először is Franciaországban lépett fel, s így a védekezés is előbb ott fejlődött ki, s mind az amit eddig a védekezés terén nemesak mi, de a szakférfiak is tudnak: Franciaországból szálltak hozzánk. Szóval ők előttünk jártak a jó példával.

Vegyük eszünkbe továbbá azt, hogy Franciaországban a nagybirtokosok álltak az uttörésre, azok, akiknél a pénz bőven volt s így a szakértelem sem hiányzott.

Mutatják azt a fenneb 6 tétel alatt közlött kimutatások, melyekből olvasható, hogy a szőlőtelepek mily roppant kiterjedésűek.

Vegyük eszünkbe, hogy a 6 tétel alatt felsorolt kimutatások az 1891, és 1892-ik évről szólnak, tehát, nem a kísérletezés első éveiben, hanem akkor, midőn 3 évtized megtanította őket, hogy mily utat kövessenek.

Es mit látunk?... Azt, hogy alanyokul legnagyobb mértékben a ripáriák használtattak: azt, hogy ezt követte a *januez*, míg a nálunk égre-földre dicsért *solonis* és *rupestris* épen figyelmet sem érdemlő százalékot tesznek ki a többi alanyok között.

Kérem : nem-e gondolkozóba ejti azokat, akik gondolkozni tudnak ?

Hát hiszen a solonis és a rupestris szintén Franciaországban alkalmaztattak először, hát hiszen az első vesszők innét származtak hozzánk. És mégis mit látunk ? azt, hogy nálunk méreg drágán árusítják a solonist és sokat irkálnak firkálnak a Solonis- és Rupestrisrői ; addig Franciaországban azok, akik a szőlőtelepítésekre rengeteg pénzzel rendelkeznek : vagy semmit vagy 4–5% perczentben alkalmazzák alanyokul.

Nem kell ide ezikkirói képesség, nem kell előadási talentum : *mag a tény beszél.*

S aki ezt nem érti meg, annak *a feltámadás napjáig lehet a fülébe kukurikulni*, annyit ér nekik, mint *a körösi szentelt víz.*

Nemesak azt igazolja ezen kimutatás, hogy a nálunk agyon dicsért solonis és rupestris nem sokat ér, de azt, hogy a jaquezt mint alanyt nemesak alkalmasnak is találták, sőt nagyban is alkalmazták.

Ha évtizedek alatt alkalmasnak nem nyilvánult volna, hogy lehetne az, hogy például a 6 tétel alatti Gallicziánban levő .00 hektár ojtvány szőlőnek 90% jaquezon diszlik ? avagy nem a jaquez alany alkalmassága mellett bizonyít az, hogy a 4 tétel alatti Castelman-le lezi 70 hektár szőlőben az ojtvány alanynak fele jaquez és az dusan terem ?

Ezen kimutatások mellett hová törpülnek azon szegény állítások, melyet egyik vagy másik szőlész, tapasztalathiány és irnivágyás viszketegéből állít, hogy tudniillik *a jaquezon eszközlött ojtvány nem tartós ?*

Hova törpül el azon tanács, hogy a jaquezt ne használjuk alanynak ?

Ezen kimutatásokat látva, és a felett elmelkedve, valóban kinyíllhat szeme annak, aki eddig a solonis és rupestrisért lelkesült. Napirendre térhet, mert előtte áll a példa, melyből levonhatja, hogy az *első alany a ripária*, s hogy *a jaquez alkalmas helyen hasonlóan kitünő alany.*

Ha a kimutatást ott tovább tanulmányozzuk, azt is látjuk, hogy a 6 tétel alatt bemutatott szőlők részben dombokon, részben hegyeken és részben síkságon vannak.

És pedig azon szőlő, melyben az alany 90%-a jaquez, az hegyes vidéken van. Ahol az alany 50%-a jaquez, az dombos vidéken van ; — ahol az alany 30%-a jaquez a síkon van.

Viszont azon szőlő, melyben az alany mind ripária, szintén hegyes vidék ; — ahol az alany 90%-a ripária, síkság ; — s ahol az alany 60%-a ripária, szintén síkság.

Ezek egybevetéséből az látható, hogy **a jaquez** mint alany, bár a sík helyen is helyet foglal, azonban leginkább hegyes vidéken alkalmaztatik.

Ebből látjuk azt is, hogy a ripária nemesak síkon, de dombos sőt hegyes vidéken is alkalmaztatik.

Ezen kimutatásból nemesak azt látjuk, hogy a ripária és a jaquez hol használhatnak jól mint alanyok, de azt is, hogy melyik minő termést ad.

Például ott, hol az egész ripáriára van ojtva és a terület síkság, ott termett egy hektáron 102 hektoliter bor ; — viszont ott, ahol az

egész ripária van ojtva és hegyes vidék, termett egy hektáron 80 hektoliter bor; — ott ahol az alany 90%-a jaquez és szintén hegyes vidék, termett egy hetáron 75 hektoliter bor.

Mindezekből az látható, amit az igzai szőlész úgy is tud, miszerint a sikon több bor terem mint a hegyen; de az is látható, hogy a jaquez alanyon sem marad el nagyon a termés. Ezt igazolja az, hogy míg a tisztán ripária alanyon eszközölt ojtvány hegyes vidéken 80 hektoliter bort adott, ugyanakkor ugyanilyen helyen a jaquez 75 hektolitert, tehát csak 5 hektoliterrel kevesebbet, holott ez utóbbinál 20% tisztán jaquez direkttermő.

Hibát követnénk el, ha a szőlőfajokról is meg nem emlékeznénk, mert tudvalevőleg egyik faj nagyobb termést hoz, mint a másik.

Ezen felsorolt 6 tétel alatt azonban a szőlőfajok felette nagy eltérő különbséget nem tesznek. Többé-kevésbé megegyeznek, mert a termelt fajok mint Aramon, Carignane, Alicante-Bouschet, Petit-Bouschet és Ausant szerepelnek.

Ezek illetően történt reprodukálása után azt hisszük felesleges a hosszú lére eresztés. Ebből mindenki látja, hogy mily értéket tulajdonítson a solonis mit a rupestrisnek. És hogy a jaquezt, mint alanyt fogadja el; s hogy a ripária a hegyes vidéken is, ha ott mész nincs, alkalmas alany,

Nem kételkedünk, hogy Ordody Lajos ur nevezett könyvében nem hiteles adatokat vett fel, mert mi ezen értekezésünket arra állapítottuk.

A közjó, a közügy érdekében nagyon kívánatos volna, ha szakközzeink közül akik Franciaországban künn jártak, az itt elmondottakra, illetőleg Ordody Lajos ur kimutatására megtennék észrevételeiket.

Jelen ezikk írója úgy tudja, hogy szőlőszetünk egyik nagyszakértelmű s felette nagybuzerelmű és munkaerejű szakközzege Kosinczky Viktor ur a tarezali szőlészeti iskola igazgatója legutóbb Franciaországban járt, szőlész társaim nevében kérném,* ha szavaim meghallgatná, s kis lapunk terén elmondaná a kimutatásra vonatkozó nézeteit, melyért előre is, itt a nyilvánosság előtt kifejezem köszönetemet.

Egy szőlész.

A délvidéki homokszőlőtelepítés.

Mai nap, amidőn hazánk minden alkalmas területén, úgy a kötött talajon, mint a homokon rohamosan fokozódó arányban halad a szőlőtelepítés; körülbelül beláthatjuk azt az időt, amidőn a közeljövőben, mondjuk 5—6 év múlva, terem ismét borunk elég, úgy hogy nem szorulunk többé idegen bor behozatalra, sőt tetemes készlet még a kivitelre is jut. És a sör, amely jelenleg — sajnos — mint nemzeti ital szerepel, a homoki borok által mielőbb le fog szorulni arról a polcra, ahova a

* Mi is kérjünk, Szerk.

bor szüke folytán jutott. Valószínű, hogy 10 év múlva a sör, a gyárosok nagy bánatára — az elfogyasztási quantum felére fog redukálódni, a kellemes ízű, egészséges és üdítő homoki bor előre látható olesó áránál fogva, a legszegényebb munkás osztály által is fogyasztható lesz. A bor szaporodtával fokozódni fog a szegényebb osztály kedélye, élet- és munkakedve.

A homok áldott talaj! Jól megmunkálva, helyesen előkészítve, kenyeret és bort terem.

Isten áldásának tekinthetjük azt, hogy hazánk oly roppant nagy-kiterjedésű homok területekkel rendelkezik, amelyek kedvező klimánk folytán jobbra mind alkalmasak arra, hogy szőlőt, illetőleg bort teremjenek. Ha pedig a helyi viszonyoknak megfelelő fajokat ültetünk, terem azokon nemesak vinkó, de igen jeles bor is, amey az exportot aggodalom nélkül kiállja.

Homok és homok között azonban mégis nagy a különbség, nem annyira a talajára, mint inkább a fekvésére nézve. A nagyobb igényű, jelesebb bort termő fajták csak a dombos, hegyes fekvésekben teremnek jól, fejlődnek ki tökéletesen.

A sik fekvésű homok inkább csak a közönséges helyi, vagy belfogyasztásra való, könnyebb asztali borok termelésére való.

Versecz és Kubin között mintegy 70.000 hold homok terület fekszik, melyből 50.000 hold az állam tulajdonát képezi, ennek fele dombos és magasán fekvő és szőlő ültetésre minden része kivétel nélkül igen alkalmas. Jelenleg a pusztának 5 pontján vannak virágzó szőlőtelepek. A szőlőtelepítő vállalkozók az illető területeket az államtól potom áron kapják (holdanként 5-15 frton) részletfizetésre, ennek daczára a szőlőtelepítés a gyér népesség folytán nem halad olyan arányban, mint ahogy kívánatos volna.

A legidősebb szőlőültetvények itt 10 évesek s a jól ápolt szőlők bámulatos bőtermők. Ami pedig esodálkozásunkat leginkább fölkelkelteti s amnek magyarázatát alig tudják adni, abban áll, hogy itt ezeken a homok hegyeken a legjelesebb, legdrágább bort termő nemes fajták mint Trimini, Sylváni, Ruhlendi, Rajnai, Riesling, Vöröshegyi, Oportó, Muskotályok stb. stb. fajták tőkái harmadik évökben már gazdag termést hoznak, és ha rigolirozott talajba ültelve rendszeren kapáltatnak, a legnagyobb aszálytól sem szenvednek. A legnagyobb földbirtokos a pusztán, a telepítések kezdeményezője és érdemdus uttörője Sauerwald János ur, fehértemplomi lakos, aki 25 hold termő szőlőjéről tavaly 600, az idén pedig 1000 hektoliter bort szüretelt, és hogy a termet bor minősége ellen sem lehetett kifogás, azt leginkább az bizonyítja, hogy idei termését egy bécsi borkereskedő már megvette hektónként 19 frtjával, a termett bor anyagát jobbra a Kadarka szolgáltatta.* A szüret szeptember végén volt. Még azt is hozzá tehetem, hogy a borból bevett jövedelem tiszta jövedelemnek tekinthető, amennyiben a szőlőmunkáltatás költségeit a csemegeszőlő és gyümölcseladás busásan fedezte.

---

* Tehát ott is a kadarka! Szerk.

A gyümölcsfák között a homok hegyeken itt legvigabban tenyészik az őszi barackfa. Hirtelen megnő, évről-évre bőven terem s a kedvező fekvés és klíma következtében nem szenved a mézgásodástól, lisztharmattól, levéltetvektől. A fa kérge fényes sima mint az üveg, és nagy kort ér el. A nemesebb fajok gyümölcsét a nagy távolság daczára Bécsbe is szállítják.

Ilyen kecségető példa után megérdemli a deliblati homokpuszta, hogy gyümölcs és szőlőtermelési szempontból mielőbb és minél buzgóbban felkaroltassék.

Fehértemplom, decz. 2-án.

Petrovits

m. kir. szőlőszeti felügyelő.

Miként lehet a termést rendkívül fokozni,

A szőlőtalajok trágyázásánál általánosságban még mindig az istálló trágya szerepel.

A műtrágyák csak kevés helyen, és ott is csak kísérletképen foglalnak helyet.

Az istálló trágya állandóan talaj javító volt, mert az rendelkezik mindazon alkatrészekkel, melyek a növényi élet fejlődésére szükségesek.

A műtrágyák azonban már a haladás vívmányai, s nem egyebek, mint azon alkatrészeknek, melyek az istálló trágyában benn foglaltatnak, s melyek a növény fejlődését elősegítik: külön választva előállított anyagai.

Ezekről részletesebben jövőre, most csak azt akarjuk elmondani, miként lehet az istálló trágyázással gyorsan rendkívüli sikert elérni.

Tudjuk, hogy az istálló trágya lassan indul felbomlásnak lassan táratik fel: úgy a növénynél sikere is lassan fejlődik.

Ha most már oly anyaggal rendelkezünk mely az istálló trágya felbontását gyorsan elősegíti: önként következik, hogy *azokat a szőlő gyökerei gyorsan felveszik s az eredmény óriási nagy lesz.*

Ezzel szemben annak is kell azonban kifejezést adni, hogy mivel gyorsan beáll az óriási fejlődés: a trágya éltető alkatrészei is csakhamar elfogyunk.

Aki az istálló trágyával óriási sikert kíván elérni, azt következőképen eszközölheti.

A tudomány megállapította, hogy a gipsz az istálló trágya alkatrészeit felbontja s a földben levő légenyt salétrom-savvá változtatja.

Ez alapon különösen Franciaországban tettek több rendbeli kísérleteket.

Az első közzétett kísérleteket Oberlin nevű elszászi szőlőművelő eszközölte az 1891- és 1892-dik évben. ahol is előbb a tőkék körül, vassal lyukakat furatott, abba egy hektárra két métermáza gipszet szórattott be; s a lyukat takaratlanul hagyta. Később ezen területet istálló trágyával

meghintette s két hét eltelte után az istálló trágya tetejére *ismét két méter mázsa gipszet szórt et.*

Az eredmény rendkívüli lett; mert a gipsz nélküli területen 4500 kilogram, míg a gipszezett területen 25000 kilogram szőlő termett.

Megjegyzi Oberlin, hogy ezen talaj egyébként is elég tápduc volt.

Tett egy másik, kevésbé jó talajon kísérletet és pedig úgy, hogy télen át kihordatott egy hektárra 65.000 kr állati trágyát. Ezen területet két részre osztotta, felét gipszszel meghintette, a másik felét gipsz nélkül hagyta. Az elhintett gipsz 2 mázsa volt. Szüretkor a két terület szőlőfürtjei megmértettek, s azon fél részen, mely csak istálló trágyával volt terítve, termett 66 hektoliter, a másik gipszezett félen pedig 86 hektoliter, s így a két métermázsa gipszért és a munkáért kapott 20 hektoliter bort többletet. Számos kísérlet fényes eredményét lehetne még felsorolni. Akik ezt bővebben kívánják ösmerni, utaljuk Ordódy Pál ur *A szőlő trágyázása* című művének beszerzésére. A hol számtalan kimutatásból szerezhethet meggyőződést.

Tehát a gipsz az állati trágyákat felbontja és így roppant sikereket lehet vele érni.

Aki azonban azt hiszi; hogy a gipsz magában is a növény életére ható nagyobb táperővel rendelkezik: *az téved.* Mert például ha a gipszet sovány talajba hintjük szét: *hatása épen semmi sem lesz.*

Mert ő nem ad a talajnak *táperőt*, de a meglévőt ami benne van *felbontja.*

Azért azután oly talajokat, melyek egyébként is tápdusak. szóval humusdusak, azokat is czélszerű gipszszel hinteni, mert ott szintén feloldja a szőlő fejlődéséhez szükséges tápszereket.

Csak hogy a gazdának a gipsz alkalmazásánál tisztába kell lenni azzal, hogy amily rendkívül gyors sikert ad s gipsz, *o'ly gyorsan fog el a talaj tápereje.* Azért tehát csak oly helyeken lehet a gipszezést czélszerűen alkalmazni, ahol állati trágyákkal rendelkezünk, s szőlőtalajunkat legalább minden harmadik évben trágyázhatjuk.

Igy elérhetjük azt, hogy egy magyar holdon 50—90 hektoliter bort szűrhetünk, ha egyébként szőlőművelésünket is ehhez alkalmazzuk.

Hogy egy tőke nagy termést adjon, nemcsak az kell, hogy rendkívül sok tápanyaggal birjon, de az is kell, hogy a tőke azt kibirja hozni. Azért tehát ily trágyázás mellett azután *okosan kell metszeni is.*

Ily trágyázás mellett egész bátran lehet a szál metszés uművelést alkalmazni, azt dróthoz vagy karikára kikötni, avagy magas csapos metszést eszközölni.

Ezen trágyázási eljárást oly szőlőkben kell alkalmazni, ahol nem a minőség, de a mennyiségre dolgozhatunk.

Például, ha gyenge asztali, fehér vagy siller borokat termelünk.

De feltétlenül alkalmazhatók a csemege fajoknál. Itt válik be a leghelyesebben; mert rendkívül sok szőlőfürtöt hoz, azok eléggé fejlődtek lesznek és beérnek, hogy mint gyümölcsök használtassanak el

Különösen ajánlani lehet az othelló szőlőtőket így trágyázni. Az othellót, ha szálvesszőre metszük; az összes termését kihozza. Alig marad rügy termés nélkül. Csakhogy azután a sok fürt szemei aprók maradnak. Ha ellenben istálló tyágyát gipszszel alkalmazzuk: úgy a kihozott szőlőfürtök boggyójai dusak lesznek.

De előnyösen lehet alkalmazni az alany telepeknél is.

Én például egy tiszta ripária portálist fiatal egy éves telepemet és az othelló szőlő táblámat fogom így trágyázni azért, hogy a növekedésben még inkább nagyobb sikertérjek el, hogy minél több vessőt és az othellón nagyobb termést is kapjak.

Az elmondottakból látható, hogy a szerves anyagok trágyázásánál a gipszszel óriási sikereket lehet elérni, azért tehát vegye ezen körülmény figyelembe a szőlős gazda, s ha a körülmények a termés fokozását megengedik és kívánják: akkor ne késsék azt alkalmazni.

—y. —t.

Kérdések és feleletek.

176. Kérdés. Becses lapja által bátorítva én is hozzáfogtam a szőlőtelepítéshez. Különösen az öntől vásárolt othellóval vagyok nagyon megelégedve. Ezen szőlőfaj nagyon megérdemli, hogy ültessék. Nálam felette kitűnő. Ezt az itt-ott ellene történt felszólalások ellenében mondom.

Vidékünk fában nagyon szegény, nem kaphatni mást, mint fűrészelt fenyő karókat. Ez oknál fogva tervem az, hogy a sorok hoszában oszlopokat veretek és azokhoz drótot huzatok. Kérdem helyes lesz-e ez?

Karczag.

Nagy Ferencz.

Felelet. Az othelló szőlőre vonatkozó nézetét már mi évek óta hangoztattuk. Tehát erről ezuttal nem szólunk, Azon kérdésre pedig hogy jó lesz-e, ha ön a sorok hoszába karókat ver és a szőlőt drót mellett műveli, azt jegyezzük meg, hogy ezen eljárás egyes vidékeken divik. De leginkább a csemege szőlőknél szokásos.

Csakhogy ezen művelés mellett nem szabad ám a trágyázástól huzódni, mert az ily művelés mellett hozott dus termések a talajt csak-kamar kiélik.

Különben azon nézete, hogy a fűrészelt fenyő karó nem alkalmas: téves. Mert ha az legalább $\frac{1}{3}$ részben bekátrányoztatik, tekintve olesóságát egészen beválik.

177. Kérdés. A mult tavaszon elültettem vagy 6 ezer sima ripáriát, melyek jól eredvén, a tavaszon helyben beojtatni kívánom.

Kérem szives értesítését, hogy helyesen járok-e el, hogy már a jövő tavaszon beojtatom, avagy helyesebb lenne-e még egy évig várni?

Továbbá, hogy ékojtással, vagy angol párositással vigyem-e keresztül?

Az általam már kiválasztott fehér fajokból: mézes fehér, muskát

lunel, olasz rizling, piros veltelini, ezerjó, szagos sárfehérből, mégis csak 3 fajt kívánnék ojtatni, hogy melyikek volnának mégis a legjobbak. A mézes fehéret, muskat lunelt és a piros veltelinit azért vettem fel különösen, mert nálunk vasut van, esetleg mint csemege szőlőt is értékesíthetném termésemet, de bornak is jó legyen.

Szőlőföldem magas fensikon felerészben délnek lankás, másik fele egyenes fensik, hova a fagy nem igen megy fel. Talaja sárga föld, s $\frac{1}{4}$ részben vörös agyagos. Az ültetvény e vörös agyagos részben, különösen dus növésű. A többiben is kielegítő szép.

Azután helyesen cselekszem-e, ha a meg nem eredt helyeken már az őszen lyukakat ásattam és azokba most a tavaszon kész ojtványokat és pedig mindenüvé kadarkát szándékozom ültetni? Gondolva, hogy ez leginkább felismerhető majd úgy a terméséről, mint a venyigéjéről is.

Helyes-e, ha én ezen már a pinczében elrakott ojtványokat, ha esetleg a télen olyan idő lesz, hogy a föld fagya egészen feljön elültettem?

P.-Tamási.

Dr. G. B.

Felelet. Az 1895. év tavaszán elültetett ripáriát az 1896. év tavaszán, ha elég vastagok, pompásan lehet ojtani; de csak ékre: mivel ott alant a párosítás felette nehezen eszközölhető.

A nevezett fajok közül ajánlom a muskat lunel és mézes fehér fajt. Ezek úgy csemege szőlőként használhatók, valamint bornak is alkalmasak.

Ha csemege szőlőt akar ojtatni, akkor sem az olasz rizling, sem a sárféher, sem a piros veltelini nem alkalmas. Ha bornak akarja szüretelni a termését, akkor tessék harmadiknak az olasz rizlinget ojtatni.

A beállott ojtvány szőlőket nem alkalmas kész ojtványokkal foltozni; mert a dus fejlődésű szőlők között az oda ültetett kész ojtvány nehezen fejlődik, amennyiben a lombok a napot és léget a kis fiatal ojtványtól eltakarják.

Legjobb a foltozást a szomszéd ripáriákon eszközölt zöld vagy magas-fás ojtással pótolni.

Ha ezek megerednek ott elbuktathatók, avagy eldönthetők. Ezek beállott tőkéről élven: a fejlődésben a többivel lépést tartanak.

178 Kérdés. Azt tapasztalom, hogy az én meszes talajomban csak a jaquez diszlik. E czélból szándékozom tavaszon jaquez alanyra kézzel ojtani. Kérem: lesz-e neki sikere és hogy kezeljem a most őszzel beszerzett jaquez sima vesszőt?

Bpest.

Dr. G. J.

Felelet. Igenis a meszes talajban legjobb alany a jaquez. Ezt igazolja egy mai cikkünkben feltüntetett körülmény is.

Tessék a vesszőket most őszzel jól elvermelni, s tavaszon ha már megindult beojtani s azonnal sietve nehogy kiszáradjanak eloskolázni.

Különben annak idején erről bővebben.

179. Kérdés. A rozsdás muskolat név alatt melyik fajt tetszik érten? A fürj tojás csemege avagy borszőlő. Igaz-e, hogy a Tokay

angevina a legszebb színű szőlő? Melyik a legbiztosabb és legdusabb bortadó szőlőfaj?

J. Besén.

R. S

Felelet. Muskolatfaj ez időszerint igen sok van. Ezek között a legédesebb és legillatosabb az a muskolat, melynek tulajdonsága, hogy hoszszukás tömött fürtöt terem. s ha beérik: a napnak fekvő részén a bogyók rozsdás betyeket kapnak.

Ez a muskolat hazánkban itt-ott régen ösmert faj. Eddig leginkább csak lugosokon szokták nevelni. Magunk is egy kolostorban levő százados lugosról szereztük be az ojtó galylyakat. Tehát az egészet egy töről szaporítottuk.

Miután szintén van egy régi muskolat faj, de ez zöldes és miután egyes vidékeken, például Nagy-Maroson évtizedek óta egy fehér szőlő fajt neveznek muskolatnak, s miután a Franciaországból behozott száz és száz fajok szintén birnak névvel. én megkülönböztetés végett elkereszteltem a kolostorban talált eme rendkívül zamatos és illatos muskolatot *rozsdás muskolatnak*.

A fürj tojás inkább esemege szőlő. Magában ültetve sok évben rug: de vegyesen ültetve kevésbé, s felette nagy termést hoz.

Ez évben a két éves ojtáson voltak oly nagy fürtök, melyek 1½ kilot nyomtak.

A tokai angevina rozsaszínű, s abban különbözik a többi piros szőlőktől, hogy üvegszerűen átlátszó. A legdusasabb és legbiztosabb terméstadó borszőlő a nemes Kadarka, f. hérben pedig a fehér Kadarka. De hát ez a talaj és kezeléstől függ.

180. Kérdés. Tud-e szerkesztő ur valamelyes föld furót, melylyel különösen a gyökeres vesszők ültetése alkalmával a földet könnyen kifurni lehetne? Ha igen, hol szerezhetők be?

Pées.

K- J.

Felelet. Homoki és könnyű talaju szőlőföldeket a Nagy Gábor-féle kiemelővel teljesen kilehet lukasztani, de a kötött talajban nem alkalmas.

Olyan föld furók, melyekkel a vasutaknál az oszlopoknak szoktak gödröket furni, azok beszerezhetők Bpsten.

De ezekkel eljárni hosszadalmasakéügy, hogy ásóval előbb lehet a gödröt ketkivetni.

Most tervezünk mi Blatniczky késessel egyet, ha sikerül: nyilvánosságra hozzuk.

Különfélék.

Kérelem. Az előfizetés megnyitására t. olvasóinkat kérjük.

Előfizetőinkhez. Többen beszokták kis lapunkat köttetni. Akiknek tehát egyik vagy másik számuk hibázik, az előfizetés ujításakor tessék tudatni, s mi azokat megküldjük.

Lapunk Azon kérelmünkkel fordulunk kis lapunk érdekében olvasóinkhoz, hogy azon vidékeken lakó és szőlőszettel foglalkozó értelmiség neveit megküldeni, a bélyeg költséget pedig az előfizetési díjból visszatartani sziveskedjenek.

Mindazon előfizetőinket, akiknek szőlővesszőjeik vannak, felhívjuk, hogy a mennyiséget és az utolsó árakat feljegyezni és nekünk megküldeni sziveskedjenek azért, hogy akik szőlő vesszőt vásárolni akarnak, az illető eladókhoz utasíthassuk.

Eladás. Egyik előfizetőnk nagymennyiségű első és második osztályú sima ripáriát jelentett be eladás végett azon kijelentéssel, hogy akik nagyobb mennyiséget hajlandók 1895 évi január hó közepéig megrendelni, az árakat jutányosan számítja. Akik ezen körülményt felakarják használni, forduljanak hozzánk.

Eladunk :

100 ezer válogatott vegyes sima ripáriát.		
ojtás alá való ezre		15 frt.
ültetni való »		8 »
oskolázni való »		4 »
50 ezer sima jaquezt		
ojtás alá való ezre		12 »
ültetni való »		6 »
4 ezer gyökeres othellót, ezre		30 »
30 ezer sima othellót, ezre		
első osztály		20 »
másod osztály		10 »
Aki othellót rendel, egy- két üveg othelló bort díjtalanul kap.		
2000 ezer gyökeres kadarka ojtványt, ezre		130 »
Nemes vesszőket:		
Három magú nemes kadarka, válogatva ékojtáshoz, ezre		10 »
» » » » párosításhoz » »		8 »
» » » » vegyesen » »		5 »
Rozsdás muskolat válogatva ékojtáshoz ezre		15 »
» » » » párosításhoz »		10 »
» » » » vegyesen »		8 »
Más nemes borfajok ezre		6 »
Csemege szőlővesszők ékojtáshoz, száza		3 frt — kr.
» » párosításhoz »		2 » 50 »
» » vegyesen »		2 » — »

A megrendeléseknél kérünk 25%-töli előleget, és egyúttal körülírni: hogy hol van a vasuti vagy hajózási leadó állomás. Hozzánk intézett levelekhez kérünk 1 db 5 kros bélyeget csatolni, s azonnal válaszolunk.

Nyomatott Kohn L. könyvnyomdájában Gyöngyösön.